

Lausunto

28.08.2020

Asia: VN/6434/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi energian alkuperätakuista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

/TEM/Lausuntopalvelu.fi

Viite: Lausuntopyyntö 6.7.2020 päivättyyn luonnokseen hallituksen esitykseksi.

ASIA: TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ PYYTÄÄ LAUSUNTOA LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI ERNERGIAN ALKUPERÄTAKUISTA

Gasgrid Finland Oy (Gasgrid Finland) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Gasgrid Finland esittää pyydettyinä lausuntona seuraavaa:

Tausta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki energian alkuperätakuista ("alkuperätakuulaki") ja kumottavaksi voimassa oleva laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön uudelleenlaaditun uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001, RED II alkuperätakuita koskeva sääntely sekä sähkömarkkinadirektiivin (EU) 2019/944 säännökset sähkön alkuperän ilmoittamisesta ("RED II"). Lisäksi ehdotetussa laissa nimettäisiin sähkön alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi kantaverkonhaltija Fingrid Oyj, kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi

siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy ja lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi Energiavirasto. Energiavirasto myös valvoisi alkuperätakuulain noudattamista.

Tavoitteista

Esityksen tavoitteena on parantaa asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa kuluttamansa energian alkuperään luotettavan järjestelmän kautta. Ehdotetulla lailla alkuperätakuujärjestelmää koskeva kansallinen sääntely laajennettaisiin sähkön lisäksi kaasuun, mukaan lukien vety, sekä lämpöön ja jäähdytykseen. Alkuperätakuita myönnettäisiin uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian lisäksi ydinvoimalla tuotetulle sähkölle sekä hukkalämmölle ja -kylmälle. Energian alkuperän varmennusvelvoite laajennettaisiin koskemaan kaikkia energiamuotoja erikseen säädetyin poikkeuksin.

Fingrid Oyj:llä ja Gasgrid Finland Oy:llä katsotaan olevan kanta- ja siirtoverkosta vastuullisina tahoina laaja tuntemus heidän vastuullaan olevasta energiamuodosta (sähkö ja kaasu) sekä muun toimintansa kautta pääsy energian tuotantoa koskeviin tietoihin, mitkä tekijät puoltavat kyseisten tahojen nimittämistä rekisterinpitäjiksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 kesäkuuta 2021.

Yleisesti

Gasgrid Finland kannattaa ehdotusta nimetä yhtiö rekisterinpitäjäksi kaasun alkuperätakuujärjestelmälle. Näemme kuitenkin tärkeänä jatkotoimenpiteiden valossa arvioida, mikäli kolmen erillisen alkuperätukijärjestelmän täytäntöönpano nähdään kaikilta osin parhaana ratkaisuna markkinan ja asiakkaiden näkökulmasta.

Gasgrid Finlandin mukaan luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetut muutokset ovat lähtökohtaisesti oikeansuuntaisia niiden mahdollistaessa alkuperätakuiden myöntämisen kaikille alkuperätakuujärjestelmään kuuluville energiamuodoille tuotannon fyysisten siirtoyhteyksien laajuudesta riippumatta ja edistäessä asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa kuluttamansa energian alkuperään. Samalla potentiaalisten alkuperätakuihin oikeutetun uusiutuvan kaasun tuottajien määrä voisi esityksen mukaan kasvaa huomattavasti. Tämä muutos voi tasapainottaa biokaasun tuottajien toimintamahdollisuuksia maakaasuverkon alueella ja sen ulkopuolella toimivien tuottajien välillä. Nämä muutokset tukevat Gasgrid Finlandin tavoitetta edistää asiakaslähtöistä kaasumarkkinaa sekä asiakkaiden vastuullisuus- ja vähähiilisyyspyrkimyksiä.

Gasgrid Finland pitää tärkeänä, että ehdotetut muutokset lisäävät läpinäkyvyyttä ja tarjoavat sovellettavien sääntöjen suhteen oikeudellista varmuutta markkinaosapuolille. Samalla alkuperätakuiden avulla mahdollistetaan energiankäyttäjille energian alkuperää koskevien valintojen tekeminen ja lisätään energiankäyttäjien luottamusta energian alkuperästä esitettäviin väitteisiin. Järjestelmän läpinäkyvyys puolestaan parantaa markkinoiden tehokkuutta. On kuitenkin huomioitava, että ehdotuksen vaikutukset toiminnanharjoittajille nykytilaan verrattuna ovat merkittäviä - myös alkuperätakuujärjestelmään liittyminen aiheuttaa kustannuksia. Gasgrid Finland lähtee siitä, että toimialan ja markkinan kehitys on jatkossakin pystyttävä huomioimaan kustannustehokkaalla tavalla ja kustannusten tulee olla suhteutettuja edistään tehokasta sekä maakaasumarkkinoiden osapuolien kannalta tasapuolista, luotettavaa ja syrjimätöntä toimintaa.

Nykytilanne

Gasgrid Finlandin nykyinen biokaasusertifikaattijärjestelmä

Gasgrid Finland ylläpitää biokaasusertifikaattijärjestelmää Suomessa. Järjestelmä ei perustu lainsäädäntöön eikä siihen kohdistu viranomaisvalvontaa. Järjestelmään voivat liittyä sertifikaattisopimuksella biokaasun tuottajat, kaasun käyttäjät sekä muut markkinatoimijat. Biokaasusertifikaatteja voidaan myöntää Suomessa tuotetulle kaasun siirtoverkkoon syötetylle biokaasulle. Offgrid-laitoksissa tuotetulle ja jakeluverkkoon syötetylle kaasulle sertifikaatteja ei myönnetä. Maakaasuverkon ulkopuolella voidaan kuitenkin käyttää biokaasusertifikaatteja, mikäli käyttökohteeseen toimitetaan kaasua (esim. LNG tai CNG). Biokaasusertifikaatteja voidaan myöntää myös Suomen ja Viron välillä kulkevan kaasun siirtoputken Balticconnectorin kautta tuodulle kaasulle. Sertifikaatteja hallinnoidaan biokaasusertifikaattirekisterissä, jonka luotettavuuden todentaa säännöllisesti ulkopuolinen todentaja. Biokaasusertifikaatit myönnetään kuukausittain ja sertifikaatti on voimassa 18 kuukautta biokaasun tuotantohetkestä. Gasgrid Finland ei peri maksuja biokaasusertifikaattirekisteriin liittymisestä eikä sertifikaattien myöntämisestä, siirtämisestä tai mitätöinnistä. Pääasiassa biokaasusertifikaatteja myönnetään kestävyyskriteerit täyttävälle biokaasulle. Sertifikaatissa on erillinen merkintä, jos tuotantolaitos ei ole kestävyysjärjestelmän piirissä.

Yksityiskohtaiset perustelut ja huomiot

1. Alkuperätakuujärjestelmän laajentaminen ja yliset säännökset

RED II:n 19 artiklassa säädetään uusiutuvan energian alkuperätakuista. Direktiivissä alkuperätakuulla tarkoitetaan sähköistä asiakirjaa, joka toimii ainoastaan näyttönä loppukäyttäjälle siitä, että tietty energiaosuus tai -määrä on tuotettu uusiutuvista lähteistä. RED II:n mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden tai määrän osoittamiseksi loppukäyttäjille kyseisen energian alkuperä voidaan taata objektiivisten, läpinäkyvien

ja syrjimättömien kriteerien mukaisesti. Nyt lausuntokierroksella olevan esityksen mukaan uudessa kansallisessa alkuperätakuujärjestelmässä alkuperätakuuta myönnettäisiin kaikelle uusiutuvan kaasun tuotannolle, mukaan lukien vedyn tuotanto. Näin ollen alkuperätakuuta myönnettäisiin nykytilanteesta poiketen myös biokaasulle, jota ei syötetä maakaasuverkkoon, ja jakeluverkkoon syötetyille uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle kaasulle.

Gasgrid Finland kannattaa alkuperätakuujärjestelmän laajentamista ehdotuksessa esitetyn mukaisesti ja pitää siirto- jakeluputkiyhteyden ehdollisuuden poistamista hyvänä muutoksena. Alkuperätakuu voitaisiin myöntää uusiutuvalla kaasulle, joka lain 2 §:n 5 kohdan määritelmän mukaisesti kattaisi myös uusiutuvilla energialähteillä tuotetun vedyn. Pidämme tätä lisäystä hyvin tärkeänä ja haluamme järjestelmän toimivuuden kannalta asettaa arvioitavaksi, mikäli 2.1 §:n k. 5-6 kaasumaisen energian määritelmät ovat tarpeeksi tyhjentäviä ja tuotantotapaa kuvaavia. Gasgrid Finlandin ehdottaa määritelmien tarkentamista, jotta tulkinnat olisivat yksiselitteisiä esimerkiksi myös niissä tilanteissa, joissa osa uusista kaasuista on tuotettu esimerkiksi jätteistä tai bion ja jätteen sekoituksesta termokemiallisilla prosesseilla.

Lisäksi haluaisimme nostaa keskustelun aiheeksi sen, että olisiko syytä puhua uusiutuvuuden sijasta uusiutuvasta ja vähäpäästöisestä kaasusta (esim. synteettisen kaasun valmistaminen ydinvoimalla)? Tämä parantaisi synteettisen kaasualan elinmahdollisuuksia Suomessa, jossa ydinvoiman osuus on sähköntuotannosta iso. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että varmistetaan että ydinvoimalla tuotetulle sähkön alkuperätakuuta mitätöimällä kaasuntuotannossa voisi tuottaa synteettistä kaasua, joka saisi myös kaasupuolella alkuperätakuun. Samalla näemme, että tulevaisuudessa kyseeseen tulee myös hiilen sidontakysymyksiä sekä mahdollisuuksia parantaa energijärjestelmien joustavuutta uusiutuvan ja/tai vähäpäästöisten kaasujen määrän kasvun myötä.

2 §:n 19 kohdassa säädettäisiin kaasunkäyttäjän määritelmästä. Vastaavasti kuin sähkökäyttäjän osalta, kaasunkäyttäjä viittaisi sekä loppukäyttäjään että luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön, joka toimittaa kaasua vain muille samaan konserniin kuuluville yhtiöille taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon kautta. Gasgrid Finland näkee, että ehdotetun määritelmän yhdenmukaisuus maakaasumarkkinalain (587/2017, muutoksineen) kanssa, jossa ei puhuta kaasunkäyttäjistä, tulee tarkistaa.

2. Alkuperätakuun standardiyksikkö ja voimassaoloaika

Alkuperätakuun myöntämiselle voidaan säätää vähimmäiskapasiteettirajoitus. Standardiyksikkö alkuperätakuulle on direktiivin mukaan 1 megawattitunti, esitys seuraa samaa linjaa. Alkuperätakuun voimassaoloon ja peruuttamiseen liittyvistä aikarajoista säädetään RED II 19 artiklan 3 ja 4 kohdissa. Energian alkuperän osoittamiseksi loppukäyttäjälle alkuperätakuun on oltava voimassa 12 kuukautta energiayksikön tuottamisen jälkeen. Jäsenvaltioiden on toisaalta varmistettava, että kaikkien alkuperätakuiden, joita ei ole peruutettu, voimassaolo lakkaa viimeistään 18 kuukauden kuluttua energiayksikön tuottamisen jälkeen. Jäsenvaltioiden on myös

varmistettava, että energiayhtiöt peruuttavat alkuperätakuut viimeistään kuuden kuukauden kuluessa alkuperätakuun voimassaolon päättymisestä. Lisäksi direktiivin mukaan uusiutuvilla lähteillä tuotetun energian lisäksi jäsenvaltiot voivat järjestää alkuperätakuiden myöntämisen myös uusiutumattomista lähteistä peräisin olevalle energialle – alkuperätakuulain tulisi Gasgrid Finlandin mukaan olla tämän osalta yhteensopiva direktiivin kanssa.

Nykyehdotuksen 5 §:n mukaan alkuperätakuu voidaan käyttää 12 kuukauden kuluessa vastaavan energian viimeisestä tuotantopäivästä ja alkuperätakuun mitätöintiä sääntelevän 12 §:n nojalla rekisterinpitäjän on omasta aloitteestaan mitätöitävä alkuperätakuu heti, jos sitä ei ole käytetty 12 kuukauden kuluttua alkuperätakuuta vastaavan energian viimeisestä tuotantopäivästä. Ehdotuksen mukaan, jos alkuperätakuun käytöstä ei olisi ilmoitettu ja sitä ei olisi peruutettu 12 kuukauden kuluessa, rekisterinpitäjän tulisi omasta aloitteestaan mitätöidä alkuperätakuu. Käytännössä mitätöinti voisi tapahtua tietojärjestelmässä automaattisesti 12 kuukauden aikarajan ylityttyä.

Alkuperätakuulle on esityksessä myönnetty vähimmäiskapasiteettirajoitus, kutakin tuotettua energiayksikköä kohden voitaisiin myöntää vain yksi energian alkuperätakuu, mikä olisi alkuperätakuujärjestelmän luotettavuuden kannalta keskeistä. Tällä varmistettaisiin se, että uusiutuvista lähteistä tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran. Jos tuotantomäärä kalenterikuukaudessa olisi vähemmän kuin yksi megawattitunti, alkuperätakuu myönnettäisiin sinä kalenterikuukautena, jonka aikana tuotantomäärä saavuttaisi yhden megawattitunnin rajan (10 §).

Gasgrid Finland haluaa edellä esitetyn osalta selkeyttää, että tällä hetkellä kuukausittain tuotetulle ja maakaasuverkkoon syötetylle biokaasumäärälle myönnetty sertifikaatti on voimassa 18 kuukautta biokaasun tuotantohetkestä, mikäli sitä ei ole ennen tätä käytetty (mitätöity). Nyt ehdotettu 12 kuukauden voimassaoloaika poikkeaa kaasupuolen nykykäytännöstä mutta vastaa kuitenkin sähkön alkuperän varmentamista koskevaa nykysääntelyä ja sen mukaista menettelyä. Tämän ratkaisu on sähköpuolella käsityksemme mukaan osoittautunut toimivaksi. Näemme kuitenkin tärkeänä, että valittu ratkaisu mahdollistaa yhteensopivuuden niin eri energiamuotojen kuin kansainvälisen yhteistyön osalta.

Lisäksi näemme, ettei rajattu voimassaoloaika mahdollista parhaimmalla mahdollisella tavalla kausivarastointia, joka voi tulevaisuudessa olla tarpeellista esimerkiksi uusiutuvan vedyn osalta. Tämä ei välttämättä ole lähitulevaisuudessa Suomessa ongelma, mutta mikäli Euroopasta tuotaisiin uusiutuvaa kaasua ja se olisi tuotantomaassa ollut kausivarastossa, ei sen alkuperätakuu enää olisi 18 kk päästä voimassa.

3. Energian alkuperän varmentaminen

Velvollisuus varmentaa energian alkuperä alkuperätakuuta käyttämällä laajennettaisiin tällä lakiehdotuksella koskemaan myös kaasua, mukaan lukien vety. Velvollisuus varmentaa kaasun

alkuperä alkuperätakuulla koskisi ehdotuksen mukaan kaasunmyyjää, -tuottajaa ja -käyttäjää silloin, kun kaasun alkuperä ilmoitettaisiin uusiutuvaksi. Kaasun alkuperän varmentamiseksi tulisi käyttää uusiutuvalla kaasulle myönnettyä alkuperätakuuta, eikä muun energiamuodon alkuperätakuuta voisi varmennusvelvollisuuden täyttämiseksi hyödyntää. Gasgrid Finland käsittää edellä mainitun niin, että sähkön alkuperätakuu pitää muuttaa kaasun alkuperätakuuksi, jotta se osoittaisi kaasun alkuperän. Miten tämä tulisi käytännössä ratkaista tilanteessa, jossa synteettistä kaasua on tuotettu sähköllä?

Gasgrid Finland kannattaa 8 § 1 momenttiin ehdotettua poikkeusta varmennusvelvoitteeseen edellyttäen, ettei poikkeuksen soveltaminen vaaranna järjestelmän luotettavuutta (kaksoislaskenta). Käytännössä poikkeus perustuisi siihen, että tilanteissa, joissa kaasua toimitettaisiin kaasuputkea pitkin suoraan kulutukseen, ei syntyisi epäselvyyttä kaasun alkuperästä. Näin ollen myydessään uusiutuvaa kaasua myyjän ei tarvitsisi varmentaa uusiutuvaa alkuperää alkuperätakuilla, jos kaasua toimitettaisiin kulutukseen sellaista kaasuputkea pitkin, joka ei ole osa maakaasumarkkinalain 2 luvun mukaisen luvan piirissä olevaa maakaasuverkkoa, ja kyseiselle kaasulle ei ole haettu alkuperätakuuta. Lisäksi kaasun uusiutuvaa alkuperää ei tarvitsisi varmentaa alkuperätakuilla sellaisissa tilanteissa, joissa kaasua käytetään samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä, jolla kaasua on tuotettu. Vastaavasti katsomme, että voisi olla suotavaa miettiä kyseisen poikkeuksen laajentamista koskemaan kaikkia niitä tilanteita, joissa biokaasun tuotannon ja käytön välillä on selkeä pysyvä yhteys.

8 §:n 3 momenttiin pyydämme lihavoidun kohdan selkeyttämistä sekä markkinoinnin ja myynnin suhdetta alkuperätakuun peruuttamisesta; ”Kaasunkäyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttävänsä uusiutuvaa kaasua, on varmennettava kaasun alkuperä 1 momentin mukaisesti tai pystyttävä muuten osoittamaan, että se on käyttänyt 1 momentin mukaisesti varmennettua kaasua.

Gasgrid Finland tukee ehdotettuja säännöksiä alkuperätakuun peruttamisesta ja mitätöinnistä siltä osin kuin ne eivät monimutkaista järjestelmän toimivuutta. Näin ollen kannatamme alkuperätakuun mitätöinnin tapahtumista tietojärjestelmässä automaattisesti takuun voimassaoloajan ylityttyä. Näemme myös markkinan ja eri järjestelmien toimivuuden kannalta perusteltuna pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman yhtenäisiä toimintamalleja lain asettamien tavoitteiden valossa (vrt. 11 §, jossa todetaan, että alkuperätakuun käyttämisestä tulisi ilman aiheutonta viivytystä ilmoittaa kirjallisesti tai muulla rekisterinpitäjän hyväksymällä tavalla). Yhteistyötavoite korostuu ehdotetussa 14 §:ssä ja 23 §:ssä. Näin ollen Gasgrid Finland pitää tärkeänä määrittellä yhdessä rekisterinpitäjien ja valvontaviranomaisen kanssa rekisterin ominaisuuksista sekä tietojen riittävyyden varmentamisen tasosta rekisterien yhteensopivuuden varmistamiseksi (välttyäksemme epäilyistä liittyen alkuperätakuun täsmällisyyteen, luotettavuuteen ja todenperäisyyteen).

4. Rekisterinpitäjän tehtävät

Yllä todetun mukaisesti, tuemme lähtökohtaisesti päätöstä nimetä Gasgrid Finland rekisterinpitäjäksi vastaamaan kaasun järjestelmässä alkuperätakuiden myöntämisestä, siirtämisestä, peruuttamisesta ja mitätöinnistä energiamarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla niin kuin tehtävä on esitetty esityksen 22 §:ssä. Varaamme kuitenkin vielä mahdollisuuden tarkentaa kustannusarviota rekisterinpitäjän tehtävän laajuus ja standardin päivitys huomioiden.

Gasgrid Finland on järjestelmävastaavana siirtoverkonhaltijana velvollinen huolehtimaan sille säädetyistä tehtävistä tarkoituksenmukaisella ja maakaasujärjestelmässä toimivien maakaasumarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla – rekisterinpitäjän tehtävät tukisivat myös näiden velvoitteiden täyttymistä. Edelleen rekisterinpitäjän tehtäviä toteutettaessa Gasgrid Finland pitää tärkeänä, että markkinoiden toimivuutta tulisi tarkastella maakaasumarkkinoiden kokonaisuuden sekä kokonaisedun näkökulmasta kustannusten kohtuullisuutta unohtamatta.

Gasgrid Finland näkee perusteltuna, että kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voisi antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi. Gasgrid Finland pyrkii kustannustehokkuuteen ja läpinäkyvyyteen niin nykyisen kuin tulevaisuuden yhtiö rakenteiden osalta ja näkee subdelegoinnin (yksityiselle siirretyn julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen) mahdollistavan ja varmistavan rekisterinpitäjän tehtävän hoitamisesta aiheutuvien kustannusten erittämisen ja läpinäkyvyyden. Gasgrid Finland pyytää täsmennystä siitä, mitä ehdotetun 22 § 2 momentissa tarkoitettua ”rekisterinpitäjän tehtävän järjestämiseksi tarvittavat palvelut” käsittävät. Näemme toiminnan kannalta olennaisena, että meillä olisi rekisterinpitäjänä mahdollisuus hankkia tiettyjä palveluita osittain tai kokonaan ostopalveluna.

5. Alkuperätakuujärjestelmästä aiheutuvat kustannukset

Uudesta alkuperätakuujärjestelmästä aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan korkeammat kuin nykyisestä biokaasusertifikaattijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset, lisäksi rekisterinpitäjä voi periä toiminnanharjoittajilta maksuja, jotka vastaavat rekisterinpitäjälle alkuperätakuupalvelusta aiheutuvia kustannuksia ja mahdollistavat kohtuullisen tuoton. Tähän mennessä Gasgrid Finland ei ole perinyt toiminnanharjoittajilta maksua esimerkiksi biokaasusertifikaattien myöntämisestä. Rekisterinpitäjänä sitoudumme uuden järjestelmän osalta kustannustehokkuuteen ja läpinäkyvyyteen kustannusten kohtuullisuuden varmistamiseksi esitetyn 24 §:n mukaisesti. Gasgrid Finland kannattaa rekisterinpitäjien palveluiden hinnoittelusta ja ehdoista esitettyä kohtuullisuuden, jolla tarkoitetaan sitä, että hinnoittelun tulisi perustua aiheutuneisiin kustannuksiin ja että toiminnan voiton tulisi olla kohtuullinen.

Gasgrid Finland on toimittanut TEM:lle hyvin alustavan kustannusarvion osana esityksen taustaselvitystä, joka perustuu nykyisen biokaasusertifikaattirekisterin toimittajan arvioon RED II tuomista muutoksista kyseiseen järjestelmään. Arvion mukaan Gasgrid Finlandille aiheutuisi tietojärjestelmäkustannuksia sähköisen alkuperätakuurekisterin päivittämisestä vastaamaan

lakiehdotuksen mukaista sääntelyä. Laajentuvat tehtävät edellyttävät myös henkilöstöresursseja. Gasgrid Finland on arvioinut, että esityksen toimeenpanon alkuvaiheessa vuonna 2021 tietojärjestelmän kehitykseen liittyvät resurssitarpeet olisivat puolikas henkilötyövuosi ja ostopalveluna hankittavat kehityskulut olisivat 160 000 euroa. Lain toimeenpanossa vuonna 2022 ja siitä eteenpäin resurssitarve olisi noin yksi henkilötyövuosi ja tietojärjestelmän käyttökustannusten arvioidaan olevan 30 000 euroa vuosittain. Mahdollisista tietojärjestelmän kehitystöistä voisi aiheutua lisäkustannuksia myös toimeenpanon alkuvaiheen jälkeen.

Gasgrid Finland haluaa korostaa, että arvio perustuu tämänhetkiseen näkemykseen. Arvion mukaiset kustannukset tulevat todennäköisesti muuttumaan päivitetyn standardin ja asetuksen luomien reunaehtojen myötä.

6. Voimaantulo, biokaasusertifikaatit ja EN 16325 standardi

Voimaantulo

Esityksen 40 §:n mukaan ehdotettu laki tulisi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020. 8 § (Velvollisuus varmentaa kaasun alkuperä alkuperätakuulla) ja 41 § sertifikaattien konvertointi sovellettaisiin 1 tammikuuta 2022 alkaen. Siirtymäsäännöksillä turvattaisiin ehdotetun lain soveltamisalan piirissä oleville toimijoille riittävä siirtymäaika tehdä lain täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä. Gasgrid Finlandin nykyarvion mukaan, ehdotettu aikataulu vaikuttaa tiukalta mutta mahdolliselta, edellyttäen, että asetus ja tarkemmat ohjeistukset valmistuvat tämän vuoden aikana.

Lisähuomiona, näkisimme että esityksen kohdassa 7.1.8 mainittu lain voimaantulo, 1. kesäkuuta 2020, on kirjoitusvirhe. RED II:n 36 artiklan 1 kohdan mukaan RED II:n muutosten kansallinen täytäntöönpano tulee tehdä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021. Näin ollen näkisimme, että tarkoitettu voimaantulopäivämäärän olisi esityksen ensimmäisellä sivulla mainittu 1. kesäkuuta 2021.

Biokaasusertifikaatit

41 §:ssä säädettäisiin ehdotetun lain voimaan tullessa biokaasusertifikaattirekisteriin merkittyjen biokaasusertifikaattien konvertoimisesta kaasun alkuperätakuiksi. Ehdotuksen mukaan kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voisi biokaasusertifikaatin haltijan ilmoituksesta muuttaa ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olevan biokaasusertifikaatin 8 §:n mukaiseksi kaasun alkuperätakuiksi kaasun alkuperätakuurekisteriin. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että konvertoinnin myötä biokaasusertifikaattien voimassaoloaika muuttuisi ehdotetun lain 5 §:n mukaiseksi (12 kuukautta).

Konvertoinnin osalta Gasgrid Finland pyytää, että lainvalmistelun edetessä selvitetään konvertoitavien kansallisten biokaasusertifikaattien huomioiminen verotuksessa. Lakiesityksen perustelujen mukaan

alkuperätakuu ei olisi verotuksessa biokaasusertifikaatin kaltainen varteenotettava keino biokaasun kulutuksen tunnistamiseen, koska kyse ei ole kansallisesta järjestelmästä. Edelleen esityksessä ei käy ilmi, miten nykymallin pidempi voimassaolo verrattuna ehdotettuun 12 kuukauteen tulisi konvertoinnissa huomioida. Näkisimme perusteltuna, ettei konvertoinnissa menetettäisi biokaasusertifikaattijärjestelmään kytkettyjä etuja (kuten kestävyyskriteerien mukaisuus) vaan alkuperäntodentamisjärjestelmä pystyisi ns. vapaaehtoisina tietoina käsittelemään myös näitä asioita. Tämä ei kuitenkaan olisi vaatimus toimijoita kohtaan.

EN 16325 standardi

Ehdotetun lain sisältämien valtuutussäännösten nojalla on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetus, jossa annettaisiin tarkemmat säännökset sähkön, kaasun sekä lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmistä. Nyt ehdotetuilla asetuksenantovaltuuksilla on pyritty huomioimaan alkuperätakuuta koskevan standardin CEN EN – 16325 päivityksestä johtuvat mahdolliset tarpeet kansalliselle alemman aseiselle sääntelylle.

Gasgrid Finland kannattaa valtuutussäännöksen tarpeellisuutta huomioiden sääntelyn teknisen luonteen ja päivityksen tarpeet. Näemme, että standardin tulee olla alkuperätakuulain mukainen ja samalla mahdollistaa mahdollisimman mutkattoman ja siirtymisen kansallisesta järjestelmästä kansainväliseen. Järjestelmien harmonisaation näkökulmasta, on tärkeää, että lainsäädäntö ja siihen liittyvät ohjeistukset myös mahdollistavat toteutuskelpoisen ratkaisun.

Lain toimeenpano ja lain noudattamisen valvonta edellyttävät yhteistyötä ja tiedonvaihtoa rekisterinpitäjien sekä markkinatoimijoiden välillä. Gasgrid Finland yhtyy ehdotuksessa esitettyyn, yhteistyö- ja kehittämistavoitteeseen. Alkuperätakuumarkkinan kansainvälisen kehityksen kannalta olennaista on rekisterinpitäjien osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön alkuperätakuujärjestelmää edistävien järjestöjen piirissä sekä alkuperätakuuta koskevan standardin päivittämiseen liittyen.

7. Uusiutuvan kaasun kilpailukyky

Nykymallin mukaan biokaasu on verotonta ja biokaasusertifikaatteja voidaan hyödyntää biokaasun ja verollisen kaasun kirjanpidollisessa erittelyssä siirtoverkossa ja saman jakeluverkon alueella, johon biokaasu syötetään. Biokaasusertifikaattijärjestelmä siirtyessä alkuperätakuujärjestelmäksi siihen

kytketty mahdollisuus biokaasusertifikaattien hyödyntämiseen biokaasun ja verollisen kaasun kirjanpidollisessa erittelyssä sekä hyödyntäminen päästökauppajärjestelmässä jää pois. Järjestelmävastaavana siirtoverkonhaltijana näemme, että verotusmenettelyiden tulee olla syrjimättömiä ja tasapuolisia, edistäen avoimen ja muuttuvan kaasumarkkinan tavoitteita. Biokaasusertifikaattijärjestelmän sisältämät edut (kestävyyden ja verovapauden osoittaminen, päästökauppaan osallistuminen), tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida myös tulevissa järjestelmissä useiden päällekkäisten järjestelmien välttämiseksi.

Gasgrid Finland pitää tärkeänä, että meidät otetaan mukaan tulevaisuuden veromallin pohdintaan varhaisessa vaiheessa. Meillä on käytännön kokemusta kaasujärjestelmästä ja kaasumarkkinan kaupallisesta operoinnista, joten kykenemme arvioimaan eri vaihtoehtojen soveltuvuutta käytäntöön haasteineen ja mahdollisuuksineen (taseselvityksen ja markkinan tiedonvaihdon sujuvuus, sekä syöttö-ottojärjestelmän sujuva toteutuminen).

8. Tuleeko vedyn ja muiden kaasujen alkuperätakuujärjestelmät eriyttää?

Nykytulkinnan mukaan RED II 19 (7) antaa mahdollisuuden myöntää eri kaasulaaduille toisistaan erilliset alkuperätakuut. Gasgrid Finlandilla ei tässä vaiheessa ole vahvistunutta mielipidettä – näemme että ratkaisun tulee palvella markkinaa eikä sen saisi rajata uusiutuvien kaasujen markkinakehitystä vaan tukea tätä. Alustavan näkemyksemme mukaan voisi olla käytännön kannalta selkeämpää, jos kaasua ja vetyä käsiteltäisiin erillään toisistaan, mutta ne voisivat olla tästä huolimatta samassa rekisterissä/rekisterinpitäjän vastuulla. Toimijoiden kannalta niin sähkön, kaasun, lämmön ja esimerkiksi vedyn alkuperä tulisi voida osoittaa tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Energiajärjestelmien murroksessa toimijoiden hallinnollinen taakka ja hallinnointiin liittyvät kustannukset eivät saisi estää tai hidastaa uusien integroitujen ja monipuolisten ratkaisujen kehittymistä. Alkuperätakuun osoittamiseksi kaasuille, sähkölle, lämmölle tai vedylle rekisterinpitäjien tietojärjestelmät voinevat kuitenkin sisältää erilaisia ”tuotteita”. Osallistumme aktiivisesti asian jatkokeskusteluun mahdollisimman toimivan ratkaisun löytämiseksi.

Yhteenveto

Gasgrid Finland nostaa yhteenvetona lausuntomme perusteeksi:

☐ Gasgrid Finland tukee pääasiallisesti hallituksen esitystä sen ollessa näkemyksemme mukaan linjassa annettujen säännösten ja aikaisempien sääntelyratkaisujen kanssa. Gasgrid Finland kannattaa ehdotusta nimetä yhtiö rekisterinpitäjäksi kaasun alkuperätakuujärjestelmälle. Näemme kuitenkin tärkeänä jatkotoimenpiteiden valossa arvioida, mikäli kolmen erillisen alkuperätukijärjestelmän täytäntöönpano nähdään kaikilta osin parhaana ratkaisuna markkinan ja asiakkaiden näkökulmasta.

☐ On tärkeää, että kaasumarkkinan pitkäjänteinen kehittäminen perustuu läpinäkyvään, tarpeelliseen ja täsmälliseen harkintaan maakaasumarkkinoiden toimivuuden kokonaisedun näkökulmasta.

☐ Esitettyjä muutoksia, voidaan pitää oikeansuuntaisina niiden luodessa yhdenmukaisen oikeudellisen kehyksen, jolla vältetään kilpailun vääristymistä energian sisämarkkinoilla. Ehdotetut muutokset lisäävät läpinäkyvyyttä ja tarjoavat sovellettavien sääntöjen suhteen oikeudellista varmuutta markkinaosapuolille, mutta biokaasusertifikaattijärjestelmän sisältämät edut (kestävyyden ja verovapauden osoittaminen, päästökauppaan osallistuminen), tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida myös tulevilla järjestelmissä useiden päällekkäisten järjestelmien välttämiseksi.

☐ Alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun hinnoittelun tulisi olla kohtuullista. Hinnoittelun tulisi perustua aiheutuneisiin kustannuksiin ja toiminnan voiton tulisi olla kohtuullinen.

☐ Gasgrid Finlandin toiminnan keskiössä on markkinan turvallisuus, luotettavuus ja kustannustehokkuus ja haluamme varmistaa tämän mahdollisimman avoimin periaattein, myös rekisterinpitäjän roolissa.

Olli Sipilä

Toimitusjohtaja

Gasgrid Finland Oy

Mittler Cea
Gasgrid Finland Oy

